

Sociální lékařství aneb co se studenti jinde nedovědí.

Sociální lékařství- ve studentské hantýrce zvané socko, nepatří mezi studenty mezi oblíbený obor. Studentům se tento studijní obor zdá být příliš teoretický a neklinický. Také výsledky oboru sociální lékařství, na rozdíl třeba od chirurgie, nejsou příliš viditelné na první pohled a ani nejsou publikovány na prvních stranách předních světových medicínských periodik. Jeho význam dokáží ocenit až ve skutečné lékařské praxi. Poskytuje základ mnoha dalších vědních oborů a disciplín. Umožňuje komplexní orientaci v těchto vědách v kontextu medicíny a zdravotnictví obecně., která je k úspěšnému zvládnutí role lékaře i nelékařského pracovníka nezbytná. Pokud budete procházet oddíl sociálního lékařství na tomto webu, můžete se seznámit s projekty, které na Ústavu Sociálního lékařství a zdravotní politiky Lékařské fakulty Univerzity Palackého v Olomouci (dále jen ÚSL) vznikly a byly úspěšně řešeny.

Čím se to vlastně Sociální lékařství zabývá a jak vzniklo.

Sociální lékařství je medicínsko – vědní obor, který propojuje medicínu a společnost a sdružuje poznatky dalších oborů jako je demografie, právo, etika, ekonomika, filozofie, sociologie, psychologie, informatika, statistika a dle potřeby dalších a zasazuje je do zdravotnického rámce. Na rozdíl od klasické medicíny se nezabývá determinantami zdraví jednotlivců, nýbrž determinantami zdraví celé populace, přičemž klade důraz na jednotlivé specifické populační skupiny např. děti, matky s dětmi, seniory atd. Tento populační zdravotní stav zkoumá, hodnotí a navrhuje řešení.

Sám pojem Sociální lékařství je starší více než 160 let. Poprvé byl publikován v roce 1848 jistým francouzským lékařem Guérinem, přičemž jeho pojetí bylo vyjádřením vztahů mezi lékařstvím a společností. Z Francie se začíná tento pojem šířit do německy mluvících zemí. Ještě v téže roce je přijat Rudolfem Virchovem. Ten se ve svém časopisu nazvaném Die Medizinische Reform zabývá tématy jakými jsou role společnosti v ochraně zdraví svých obyvatel, politika společnosti ve vztahu ke zdraví populace, sociálními faktory ve vztahu ke zdraví, právo na práci a mnoha dalšími sociálně-ekonomicko-lékařskými tématy. V revolučním roce 1848 to byla témata, která aktivizovala celou společnost. Avšak s porážkou revolučního hnutí umlkly naděje na jakékoli společenské reformy. Až na konci 19. století, s příchodem velkých společenských, technických, ekonomických reforem začíná zakladatel oboru „Sociální hygiena“ Grotjahn používat termín Sociální lékařství pro pojišťovací a posudkové lékařství. Nicméně termín Sociální lékařství se stále používal v původním smyslu.

Samostatnou kapitolu začalo psát české sociální lékařství po rozpadu Rakouska – Uherska. V Československé republice založeny Ústavy sociálního lékařství v Brně roku 1922 a Praze v roce

1935. V roce 1937 vychází první česká vysokoškolská učebnice sociálního lékařství, jejímž autorem byl prof. Pelc.

Kapky z historie Ústavu sociálního lékařství na Univerzitě Palackého v Olomouci.

Ústav sociálního lékařství byl na lékařské fakultě Univerzity Palackého založen profesorem MUDr. Františkem Slabihoudkem v roce 1946 a byl umístěn v budově Teoretických ústavů. V roce 1956 vznikla Katedra organizace zdravotnictví a dějin lékařství a jako součást katedry byl zřízen Ústav dějin lékařství. Zabýval se historií lékařských osobností a filosofickými a etickými problémy medicíny. Zvláštní pozornost byla věnována pokrokům vývoje lékařství v minulosti i v současnosti. V roce 1960 v rámci určitého politického uvolnění se podařilo vrátit oboru původní název Sociální lékařství, který byl vrácen i do názvu katedry. V roce 1956 vznikla Katedra organizace zdravotnictví a dějin lékařství a jako součást katedry byl zřízen Ústav dějin lékařství. Zabýval se historií lékařských osobností a filosofickými a etickými problémy medicíny. Zvláštní pozornost byla věnována pokrokům vývoje lékařství v minulosti i v současnosti. V roce 1960 se v rámci určitého politického uvolnění se podařilo vrátit oboru původní název Sociální lékařství, který byl vrácen i do názvu katedry. V letech 1986 - 1994 byl přednostou katedry sociálního lékařství a dějin lékařství prof. MUDr. Milan Slavětínský, CSc. Po roce 1989 v souvislosti s novým posláním oboru došlo ke změně názvu ústavu na Ústav sociálního lékařství a zdravotní politiky. Od roku 1994 byl přednostou ústavu prof. MUDr. Ivan Gladkij, CSc. Pod jeho vedením se ústav zapojil do grantového výzkumu v oblasti zkoumání transformace zdravotnictví, do zdravotně-socioekonomické problematiky zdravotnictví a do oblasti zkoumání a implementace zlepšování kvality péče. V roce 1996 bylo zahájeno partnerství s Virginia Commonwealth University v Richmondu., koordinované Americkou mezinárodní zdravotnickou aliancí (American International Health Alliance - AIHA), jehož cílem bylo vypracovat studijní program Management ve zdravotnictví. Toto úsilí bylo korunováno úspěchem. V roce 2000 byl otevřen první ročník kombinovaného studia. V roce 2004 byla oboru udělena akreditace na doktorský studijní program Sociální lékařství, který je reakreditován do roku 2020. V roce 2007 se přednostkou ústavu stala doc. PhDr. Kateřina Ivanová, Ph.D. Pod jejím vedením vzniklo České centrum JBI. Ústav také se rozšířil o Centrum Základních výkonů ve zdravotnictví.

Převzato z www.usl.upol.cz

Kráčeno a upraveno.

Co vše se na ÚSL budoucí lékaři stomatologové i nelékařské profese dovědí a naučí.

Jedním z velkých témat, které pracovníci ústavu přednášejí je etika. Studenti se na hodinách seznámí se základními etickými principy v práci lékaře, etiku práce se specifickými skupinami (senioři, těhotné ženy atp.) a teoreticky řeší etická dilemata. Veškerá témata a cvičení jsou zaměřena tak, aby budoucím lékařům v jejich praxi pomohly řešení složitých otázek v bioetice.

Dalším širokým tématem je samo sociální lékařství jako multidisciplinární obor. Ve výuce jsou zmíněna témata o poslání a vzniku oboru, o práci jako jedné z determinant zdraví, zdravotní politice státu, jejich úkolech a cílech, zdravotnickém informačním systému. Opomenuta nejsou ani témata vztahující se k evropským strategiím péče o zdraví. K sociálnímu lékařství neodmyslitelně patří základy podpory a prevence zdraví. Samostatnou kapitolou je pak demografie, ve které se studenti seznamují se složením obyvatelstva s jeho statikou a dynamikou. V ekonomické oblasti se seznámí se systémy úhrad zdravotní péče, zdravotním pojištěním v ČR a platnou legislativou ve zdravotnictví, managementem ve zdravotnictví a aktuální problémy ve zdravotnictví. Ochuzeni v hodinách přednášek nejsou ani o základy posudkového lékařství, posuzování zdravotního stavu a kvalitu zdravotnické péče. Závěrečný semestr studia je pak věnován klinicky doporučeným postupům.

Také komunikace patří k tématům, které jsou studentům přednášeny a procvičovány v rámci tohoto oboru. Budoucí lékaři se zde seznamují s etickými problémy v komunikaci, které mohou v praxi nastat. Studenti se také na modelových situacích učí komunikovat s jednotlivými specifickými skupinami obyvatel či s pacienty v těžkých životních situacích. Učí se přijímat svoji roli lékaře, který se téměř každý den setkává s lidským utrpením.

Akademičtí pracovníci ústavu, však přednášejí nejen pro Lékařskou fakultu, ale i pro Fakultu zdravotnických věd. Na této fakultě participují na výuce nelékařských zdravotnických pracovníků ve studijních oborech management ve zdravotnictví, všeobecný sestra, dlouhodobá ošetrovatelská péče, fyzioterapie a radiologický asistent.

Sociální lékařství, jak bylo uvedeno na začátku, není klinickým oborem, avšak bez multidisciplinárních základů, které studentům medicíny, stomatologie i nelékařských profesí poskytuje, by jen stěží mohli plnit náročnou roli zdravotnického profesionála.

Více informací o Ústavu sociálního lékařství a zdravotní politiky, jeho pracovnících, řešených projektech a aktualitách naleznete na webu ústavu www.usl.upol.cz.

Těšíme se na Vaši návštěvu.